

KLUCZ DO KWESTIONARIUSZA MAJĄCEGO POMÓC STRONOM W USTALENIU CZY MEDIACJA BĘDZIE ODPOWIEDNIM SPOSOBEM ROZWIĄZANIA ICH SPORU

1. Czy dopuszcza Pan/Pani możliwość zakończenia tego sporu inaczej niż w formie wyroku sądowego i widzi Pan/Pani możliwość rozwiązania go w drodze ugody z drugą stroną?

Na pytanie czym jest mediacja strony niejednokrotnie nie potrafią wyraźnie odpowiedzieć. Przychodząc do sądu nie zdają sobie sprawy, że istnieje inna możliwość zakończenia sporu, która będzie miała moc równą wyrokowi sądowemu. Mediacja często jest wręcz postrzegana jako element „przedsądowy”, przedłużający postępowanie. Tak postawione pytanie powinno zmusić strony do analizy- czy zależy mi na wyroku, czy na rozwiązaniu sporu. Odnotować należy, że w niektórych sprawach stronie, z różnych względów, może zależeć na rozwiązaniu sporu w formie wyroku. Kolejne pytania pozwolą na odpowiedź czy spór sądowy jest rzeczywiście właściwą drogą.

2. Czy ma Pan/Pani wolę współpracy w dobrej wierze z drugą stroną konfliktu w celu poszukiwania rozwiązania sporu, a w konsekwencji osiągnięcia porozumienia?

Pytanie dotyczy świadomości strony czy może współpracować z drugą stroną konfliktu, czy, z różnych przyczyn, strony nie są w stanie ze sobą współpracować na żadnej płaszczyźnie. Strony powinny postawić względem siebie szczerze pytanie- czy chcą komunikować się z drugą stroną przy użyciu pojęć „stanowiska” i „żądania”, czy za pośrednictwem „potrzeb” i „interesów”. Wybór sposobu komunikacji decyduje o tym, w jakiej formie zakończą spór. Na drodze sądowej czy w mediacji.

3. Czy chce Pan/Pani mieć wpływ na to, jak zostanie rozwiązany spór i być współautorem tego rozwiązania?

Mediator nie może stronom nakazać zakończenia sporu, nie może im narzucać ostatecznego rozwiązania. Sąd- tak, bo taka jest jego rola, lecz strona nigdy w tym przypadku nie może być pewna rozstrzygnięcia. Przed sądem spór ulega rozstrzygnięciu- w mediacji rozwiązaniu. Wpływ stron na przebieg postępowania sądowego przejawia się w zajmowanym stanowisku, zgłaszanych wnioskach formalnych oraz dowodach na poparcie swojego stanowiska. Strona nigdy jednak nie może być pewna jak jej działania zostaną ocenione przez sąd, gdyż to sąd ostatecznie rozstrzyga spór. Mediacja to rozmowa, szukanie najlepszego rozwiązania. Strony mogą ocenić, które elementy są dla nich szczególnie ważne, a z których mogą zrezygnować. Ugoda jest wynikiem obopólnej pracy, której treścią strony nie będą zaskoczone. W tym wypadku spór jest rozwiązywany.

4. Czy zależy Pani/Panu aby szybko rozwiązać ten konflikt?

Truizmem jest, że każdemu zależy na szybkim rozwiązaniu konfliktu, lecz pytając retorycznie- czy każdemu w takim samym stopniu? Na szybkie rozwiązanie sporu może mieć wpływ fakt, że rozstrzygnięcie jednego konfliktu może dawać stronie podstawę do wystąpienia z innym roszczeniem. Także sytuacja osobista lub finansowa może być asumptem do szybkiego zakończeniu sporu. Postępowanie sądowe nie daje gwarancji szybkiego zakończenia postępowania, na co wpływ mają m.in. obciążenie referatów, braki kadrowe na szczeblu sekretariatów oraz niestety wymogi proceduralne. W mediacji to strony indywidualnie decydują o terminach spotkań i momencie zakończeniu sporu przez zawarcie ugody. Należy jednak pamiętać, że niektórym stronom zależy na szybkim rozwiązaniu sporu, ale są skłonne poczekać na jego wynik w drodze procesu sądowego, mając świadomość, że terminy poszczególnych rozpraw są niezależne od ich woli i mogą być odległe z uwagi na ilość spraw w referacie sędziego referenta oraz ewentualne postępowanie odwoławcze.

5. Czy podejrzewa Pan/Pani, że może nie mieć wystarczających środków finansowych na pokrycie wszystkich kosztów postępowania sądowego (opinie biegłych sądowych, koszty wynagrodzenia pełnomocnika procesowego drugiej strony w przypadku przegrania sporu)?

Koszty postępowań sądowych potrafią być znaczne, z czego strony nie zawsze zdają sobie sprawę. Wykonanie wszystkich opinii niezbędnych do wydania orzeczenia może oznaczać koszty na poziomie od kilkuset do kilkudziesięciu tysięcy złotych. Przegrana w sporze to także obowiązek zwrotu kosztów poniesionych przez przeciwnika na wynagrodzenie pełnomocnika procesowego. Strona może nie posiadać odpowiednich środków na ten cel. Mediacja natomiast ogranicza koszty związane ze sporem do minimum.

6. Czy podejrzewa Pan/Pani, że poniesione koszty sądowe przekroczą kwotę, która może zostać zasądzona dla Pana/Pani w wyroku sądowym?

Pytanie ma na celu podkreśleniu stronom, że koszty sporu mogą dosłownie przewyższyć wygraną. Powołując w charakterze przykładu często występujące w praktyce sądowej spory o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną w wypadku komunikacyjnym, mimo częściowej wygranej strona może nie otrzymać wymiernego zadośćuczynienia, gdyż nawet stosunkowo rozdzielone koszty procesu mogą przewyższyć otrzymaną rekompensatę. Strona ponosi natomiast koszt osobisty związany ze stresem powstałym w trakcie słuchania przed sądem i koniecznością uczestnictwa w badaniu przez biegłego sądowego. Wyniki przeprowadzanego postępowania dowodowego są najczęściej uprzednio znane lub łatwe do przewidzenia przez powoda i pozwanego. Mediacja pozwala uniknąć kosztów oraz stresu, a rekompensata finansowa będzie wymierna dla poszkodowanego.

7. Czy chce Pan/Pani zachować lub odbudować dobre relacje rodzinne/biznesowe z drugą stroną sporu

Spory sądowe, nawet te rozpoczynające się w dobrej atmosferze, mogą przeobrazić się w poważny konflikt. Jedno słowo za dużo powiedziane przed sądem może rozpocząć proces, w którym ustaną więzi budowane przez wiele lat. Strony powinny odpowiedzieć sobie na pytanie- czy po zakończeniu sporu chcą pozostać z drugą stroną w przynajmniej poprawnych relacjach. Dotyczy to nie tylko sporów rodzinnych, lecz również biznesowych, w których współpraca konkretnych stron jest istotnym elementem zysku prowadzonych przez nie działalności. Mediacja ogranicza ryzyko powstania długoletnich konfliktów, gdyż w jej trakcie nie musimy mówić wszystkiego, co przed sądem jest niestety konieczne.

8. Czy jest Pan/Pani zainteresowany/a długotrwałym porozumieniem z drugą stroną konfliktu, a nie jedynie formalnym rozstrzygnięciem konfliktu?

Konflikt należy do podstawowych interakcji w społeczeństwie. Formalne rozwiązanie sporu przed sądem nie zawsze oznacza, że nasz konflikt z drugą stroną się zakończy. Samodzielne dojście stron do porozumienia uczy je w jaki sposób prawidłowo się komunikować i rozwiązywać spory. Porozumienie jest wówczas długotrwałe, a nie rozwiązuje doraźnie wyłącznie jeden spór.

9. Czy problem w porozumieniu się z drugą stroną konfliktu stanowią trudności w komunikacji?

”Sukienka powinna być różowa czy w kolorze fukcji? Odpowiedź- w kolorze różanym” Strony nie zawsze zdają sobie sprawę, że tak naprawdę mają jeden cel, ale wyrażają go w inny sposób, nie rozumiejąc się nawzajem. Mediator jest osobą, która pomoże im zdefiniować ten cel i ustalić jeden „język”, a tym samym osiągnąć satysfakcjonujące obie strony porozumienie.

10. Czy chce Pan/Pani mieć możliwość wyrażenia swoich potrzeb i przedstawienia szczegółowo swojej wersji wydarzeń oraz kwestii nieistotnych z prawnego punktu widzenia, ale ważnych dla Pana/Pani?

11. Czy jakieś fakty/aspekty konfliktu mogłyby nie zostać wystarczająco dokładnie omówione w trakcie rozprawy w sądzie?

Treść żądania nie zawsze odzwierciedla to, co jest podstawą konfliktu. Spór może mieć charakter wieloaspektowy, lecz jego omówienie nie zawsze będzie możliwe przed sądem ze względów formalnych. Sąd jest związany treścią pozwu/wniosku i nie dochodzi kwestii prawnie nieistotnych. Mediacja to rozmowa. Przed mediatorem strony mogą zarówno nie mówić o kwestiach dla nich kłopotliwych, które musiałyby

powiedzieć przed sądem, lecz również mogą mówić o kwestiach ważnych dla nich, które dla postępowania sądowego nie są istotne.

12. Czy ma Pan/Pani z drugą stroną sporu jeszcze inne konflikty, nierozwiązane problemy, które mogłyby zostać omówione w trakcie mediacji?

Spór, który jest rozstrzygany przed sądem, często nie jest jedynym istniejącym sporem pomiędzy stronami. W przypadku procesu sądowego strony niejednokrotnie nie mają możliwości kompleksowego rozwiązania wszystkich towarzyszącym im sporów w jednym postępowaniu, gdyż ich łączenie może być formalnie niedopuszczalne. Mediacja daje taką możliwość, a podpisana jedna ugoda może zastąpić kilka orzeczeń sądowych.

13. Czy ma Pan/Pani wątpliwości jak zakończy się ten spór w drodze postępowania sądowego?

Nawet przypadku, gdy racja leży po jednej ze stron, treść orzeczenia może tego nie odzwierciedlić. Postępowanie sądowe zawiera wiele reguł i zasad postępowania. Strona nie zawsze będzie mogła wykazać zasadności swego roszczenia. Mediacja zmniejsza możliwość przegranej.

14. Czy ma Pan/Pani obawę, że nie dysponuje wystarczającymi dowodami dla poparcia Państwa roszczenia w trakcie postępowania sądowego?

Konsekwencją braku odpowiednich dowodów jest przegranie sporu sądowego. Strony powinny być świadome, że tak naprawdę tylko one znają prawdziwy obraz sporu. Sąd natomiast określa rzeczywistość poprzez fakty, które zostały wykazane przez stronę w toku postępowania dowodowego. Strona nie zawsze może być pewna, że będzie w stanie za pośrednictwem dowodów zrekonstruować stan faktyczny sporu. W toku mediacji nie musi ujawniać wszystkich posiadanych dowodów, gdyż strony rozwiązują spór, a nie rozstrzygają.

15. Czy jest dla Pana/Pani ważne żeby mieć kontrolę nad przebiegiem procesu rozwiązywania tego sporu?

Od chwili rozpoczęcia mediacji do jej zakończenia strony mają pełną kontrolę nad przebiegiem rozmów, w trakcie których wspólnie wypracowują rozwiązanie sporu. W mediacji nie obowiązują sztywne formy komunikacji, czy metod wypracowania wspólnego stanowiska. Strony zachowują pełną kontrolę nad przebiegiem mediacji, w szczególności kto będzie mediatorem, jak będzie wyglądał tryb i organizacja postępowania oraz jaki będzie wynik mediacji.

16. Czy zależy Panu/Pani na skutecznej realizacji wypracowanego rozwiązania konfliktu?

Pytanie ma na celu uświadomienie stronom, że wówczas, gdy razem wypracują rozwiązanie konfliktu, mają znacznie większą szansę, że druga strona wypełni przyjęte rozwiązanie. Uгода jest wyrazem woli obu stron, wyrok to rozstrzygnięcie narzucone na stronę w sposób autorytatywny. Negatywne nastawienie strony do danego orzeczenia skutkuje naturalnym oporem w jego wykonaniu.

17. Czy ma Pan/Pani obawę, że mógłby Pan/Pani mieć trudność w wyegzekwowaniu świadczenia zasądzonego w wyroku sądu?

Nie zawsze organy państwowe są zdolne do wyegzekwowania orzeczenia sądowego od strony, która jest mu przeciwna. Dotyczy to zarówno świadczeń pieniężnych, gdyż strona może skutecznie ukrywać swój majątek przed komornikiem sądowym, jak również tych orzeczeń, których wykonanie zależy od zachowania drugiej strony. Przykładowo, w rozstrzygnięciu o ustanowieniu służebności, polegającej na znoszeniu danego działania przez jedną ze stron, brak woli wykonania orzeczenia sądowego może dotychczasowy konflikt wyłącznie zaostrzyć, gdyż strona niezadowolona z rozstrzygnięcia będzie utrudniać jego realizację, natomiast każdorazowe korzystanie ze struktur państwowych, jak komornik sądowy, policja czy straż miejska, nie pozwoli na swobodne korzystanie ze służebności, zgodne z jej istotą i treścią.

18. Czy wolałby/wolałaby Pan/Pani aby informacja o konflikcie i treść rozstrzygnięcia nie została podana publicznie do wiadomości?

Postępowanie sądowe co do zasady ma charakter jawny. Strony często nie chcą, aby szczegóły ich konfliktu zostały rozpowszechnione. Należy pamiętać, że każdy kto dowie się o szczegółach sporu podczas jawnej rozprawy sądowej, nawet protokolant, może te informacje swobodnie przekazać innym osobom. Mediator i uczestniczące w niej osoby nie mogą ujawniać informacji, o których dowiedzieli się w trakcie mediacji, której kluczową zasadą jest poufność.

19. Czy ma Pan/Pani obawę, że mógłby/mogłaby mieć trudność w poradzeniu sobie ze stresem jaki powoduje udział w rozprawie sądowej i emocjami z tym związanymi?

Udział w postępowaniu sądowym jest zawsze źródłem stresu. Duże emocje powoduje już sam kontakt z wymiarem sprawiedliwości, swoistym teatrem, który temu towarzyszy. Przed sądem strona nie zawsze będzie w stanie wyrazić swoje stanowisko z uwagi na silne emocje towarzyszące udziałowi w rozprawie. Postępowania sądowe mogą również trwać przez długi okres, co naraża stronę na przewlekłe źródło stresu. Mediacja odbywa się w przyjaznym środowisku. Strona może przedstawić swoje stanowisko przed mediatorem bez udziału drugiej strony sporu, a następnie z jego pomocą wypracować z drugą stroną rozwiązanie.

20. Czy jest Pan/Pani świadomy/a, że nie ma Pan/Pani wyczerpującej i rzetelnej wiedzy, aby porównać postępowanie sądowe i mediację?

Pytanie zostało sformułowane w sposób, który uświadamia stronie sporu, że tak naprawdę zarówno nie posiada wystarczających informacji o mediacji i postępowaniu sądowym, pozwalających na ich porównaniu. Obraz postępowania sądowego w społeczeństwie nie zawsze jest prawdziwym. Strony spotykają się z nim w życiu codziennym, przykładowo poprzez filmy, paradokumentalne programy telewizyjne. Nie jest to jednak obraz rzeczywisty, rzetelny. Z drugiej strony pełne informacje o mediacji nie są szeroko rozpowszechniane i w efekcie, strona nie ma wiedzy, żeby porównać oba tryby rozwiązywania sporów.